

Чабан Наталя Іванівна,

доцент кафедри мовної освіти ХДУ

РОЛЬ ПРОФЕСІОГРАФІЧНОЇ БЕСІДИ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що зміст і характер правової діяльності вимагають точного і коректного вживання термінів та фразеологізмів у різних видах юридичної праці з метою захисту прав людини. Тому у період отримання вищої освіти перед майбутніми юристами постає проблема якісного засвоєння україномовної професійної термінології.

За результатами досвіду україномовної підготовки студентів юридичних спеціальностей (Н.В. Артикуца, Н.В. Кондратенко, А.В. Красницька, М.Й. Криськів, Л.І. Чулінда, Н.М. Шаповаленко) можна зробити висновок про використання різноманітних форм, методів та засобів, що позитивно впливають на формування професійної термінології майбутніх юристів. Серед них практичні вправи, інструктажі, ігрові завдання, диспути, дискусії, конкурси та вікторини практикуються педагогами як в аудиторній, так і позааудиторній роботі на юридичних факультетах [1-4].

Спираючись на напрацьований досвід україномовної підготовки студентів юридичних спеціальностей, нами запропоновано професіографічні бесіди, що мають на меті підвищити якість формування україномовної компетентності майбутніх юристів. Професіографічна бесіда передбачає підготовку студентів та фахівця до зустрічі, питання до юриста та відповіді на них безпосередньо під час зустрічі, підведення підсумків проведеної бесіди з метою закріплення отриманої студентами професійно важливої інформації.

Результативність професіографічної бесіди суттєво залежить від наявності плану її проведення, який дозволяє оперативно будувати розмову та скеровувати її в необхідному напрямку. У процесі підготовки зустрічі студентів юридичного факультету Херсонського державного університету з

фахівцями-юристами ми застосовували табличну форму плану професіографічної бесіди. Проста за формою таблиця передбачала два розділи: перший з них містив питання, які студенти планували задати професіоналові; у другому розділі навпроти питань відводилось місце для запису відповідей юриста.

Розробка плану професіографічної бесіди з юристом базувалась на структурно-систематичному підході, за яким юридичну діяльність можна представити логічно взаємопов'язаною ієрархією чотирьох основних компонентів — об'єкту, змісту, засобів та умов праці, з якими юрист як суб'єкт праці взаємодіє у ході виконання професійних обов'язків. Такий підхід дозволяє до розробки плану професіографічної бесіди дозволяє охопити питаннями всі важливі аспекти юридичної праці, яких стосується професійна мова фахівця:

1. Загальні відомості містили стислу характеристику галузі права, оглядовий історичний нарис і перспективи розвитку юридичної професії, перелік основних її спеціальностей, окремі яскраві приклади біографій кращих представників професії.

2. Виробнича характеристика юридичної праці включала інформацію про місце й роль юристів в суспільній життєдіяльності; категорії громадян, які звертаються по правову допомогу; зміст і функції юридичної діяльності; рівень комп'ютеризації праці; взаємодію юриста з іншими спеціалістами.

3. Умови роботи юридичної професії розкривали вимоги до віку й здоров'я працівників; характер професійних труднощів, рівень відповідальності юриста, спеціальні вимоги до фізіологічних і психологічних особливостей фахівця, його моральних якостей; вплив юридичної праці на спосіб життя працівника; особливості організації праці.

4. Система підготовки до юридичної професії передбачала ознайомлення із шляхами юридичної освіти; можливостями набуття практичного досвіду юридичної праці; перспективами професійної кар'єри у галузі права.

Безпосередньо у ході професіографічної бесіди студентів з юристам їм рекомендувалося дотримуватись ряду вимог, а саме, уважно вислуховувати інформацію спеціаліста, не перебивати його; задавати наступне питання тільки після одержання відповіді на попереднє; за необхідністю тактовно просити пояснити або уточнити зміст відповіді. Підведення підсумків професіографічної бесіди будувалось навколо професійної мови юристів з метою закріплення отриманої студентами інформації стосовно юридичної термінології.

Зазвичай на заняттях з української мови студенти не приділяють належної уваги опануванню україномовних термінів, що, на їх думку, не стосуються безпосередньо юридично-правової діяльності; внаслідок припускаються хиб та помилок у важливій юридичній документації. Запропонована методика професіографічної бесіди з юристом будується навколо професійних термінів та фразеологізмів, які використовуються фахівцями у типових та нетипових складних випадках юридичної праці. Реалізація методики надає можливість студентам засвоїти необхідний і достатній словниковий мінімум з професійної термінології, що відображає соціальні, технологічні, психологічні, фізіологічні та економічні аспекти юридичної професії.

Використані джерела:

1. Артикуца Н.В. Мова права і юридична термінологія: Навч. посіб. – 2-ге вид., змін. і доп. – К.: Стилос, 2004. – 277 с.
2. Кондратенко Н.В. Українська мова за професійним спрямуванням: юридичний дискурс / Н.М. Шаповаленко, Н.В. Кондратенко. – Одеса: ОДУВС, 2012. – 144 с.
3. Красницька А.В. Ділова українська мова: Курс лекцій / Красницька А.В., Чулінда Л.І. – К.: НАВСУ, 2002. – 94 с.
4. Криськів М.Й. Формування професійного мовлення майбутніх юристів: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Криськів Мирослава Йосипівна; Інститут педагогіки АПН України. – К., 2008. – 290с.